

אהל יצחק

חנוכה

הגאון הגדול הרב שמעון בעדני זצ"ל

הרב שמעון אילוז

"והיה ה' לך לאור עולם" כידוע המילה כסלו נחלקת לשניים "כס" מלשון מכוסה כמו שנאמר: "בכסה ליום חגנו", "לו" כנגד 36 שעות. אומרים חז"ל על הפסוק "ויהי אור" אותו אור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית אדם היה רואה מתחילת העולם עד סופו. ומשראה הקב"ה שעתידים הרשעים להשתמש בו וכו', עמד וגנזו לצדיקים לעתיד לבוא. וזה שנאמר "וירא אלוקים את האור כי טוב" וידוע שאותו האור שימש 36 שעות 12 יום שיש, 12 ליל שבת, 12 יום שבת. ורק במוצ"ש פעם ראשונה שראה אדם ראשון אור. ובוה יבואר בימי החנוכה אנו מדליקים בסה"כ 36 נרות. וידוע שבהדלקת נרות חנוכה אנו מושכים מן האור הגנוז שהיה בבריאה. והם כנגד 36 שעות שהיו וזה צירוף כסלו אותו אור המכוסה ששימש 36 שעות אנו מושיבים. ועוד אמרו שהם כנגד 36 מסכתות שנאמר "אשרי העם שככה לו" - שככה - בגימטריא משה, לו אלו 36 מסכתות. ועליו נאמר "אמרו צדיק כי טוב" ואין טוב אלא תורה. ואומר ה'בני יששכר" דבר פלא בשם הרוקח שלכך חייבים להדליק 36 נרות בכל החג כנגד אותם שטוב. ואמר שהיה מסורת בידו כידוע תגין שעל האות ט' זה שלושה תגין ואפילו היה ארבעה תגין ואומר אם נכפול ארבע כפול תשע יוצא 36 כנגד אותו אור כי טוב (כמובא במדרש רבא). צא וחשוב אם נמנה מתחילת התורה 25 מילים המילה כ"ה יוצא אור, ועוד ויהי בגימטריא 25 יוצא בויהי אור שזה כ"ה בכסלו. וזה סוד אהרון הכהן שהיה מטיב הנרות שנאמר "ועש כן אהרון" שהיה מושך אליו מהאור הגנוז של הבריאה. עפ"י נבין את דברי המדרש "על כן לא יקומו רשעים במשפט" שהקב"ה רצה לומר כן גם בבריאת האור ורק בגלל הרשעים לא נאמר כן ורק ויהי אור. וזה שאמר ויעש כן- שאהרון בהדליקו הנרות משך אליו את האור הגנוז שנאמר עליו "כן" "לא כן הרשעים" כי בגללם לא האמר כן.

וזה סוד רבי מאיר בעל הנס שישינה סגולה להדליק נר לכבודו בר"ח טבת (ויש אומרים שזה יום פטירתו) מכיון שהיה בבחינת האור הגנוז ואין בריאה יכולה לעמוד בפסקיו ולכן לא נפסקה הלכה כמותו. כיון שהוא כלול באור העליון לכן נקרא שמו מאיר או נהוראי וכידוע שבתורת ר"מ היה כתוב "כוונות אור" באות אלף ולא בעין, שהצליח להאיר את העיניים האמתיות באור הגנוז הפך ממה שנאמר שהיוונים החשיכו עיניהם של ישראל. ועל ר"מ נאמר נהוראי שמאיר עיני חכמים בתורה ובהלכה. וזה סוד הפסוק "והאר עינינו בתורתך" שצריך להאיר את העיניים. ונקרא שמו אחרים נוטריקון מאיר ח' אלו שמונת ימי החנוכה וזהו בבחינת אור חדש על ציון תאיר בביאת המשיח ר"ת מ'דליקין ש'מונת ימי ח'נוכה והוא כנגד האותיות שכתובות בסביבון נ.ג. ה.ש. בגימטריא 358 כמנין "משיח" שהוא הכנה לביאת הגואל. שיבוא בב"א.

איתא בבראשית רבה (פרשת מקץ פרשה פט) "אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו", זה יוסף, "ולא פנה אל רהבים" (תהלים מ), ע"י שאמר לשר המשקים זכרתי והזכרתי ניתוסף לו שתי שנים. ע"כ. ויש פלא בדבר שהרי לא ייתכן שחטא במידת הביטחון, שהרי אמרו "אשרי הגבר אשר יבטח בה" - זה יוסף, הרי שהיה בעל בטחון, וגם לא ייתכן שחטא בזה שפנה לשר המשקים, שהרי הוכרח לעשות השתדלות, ומה גם שבסופו של דבר יצא מבית האסורים בזכות השתדלות זו ע"י שר המשקים.

אלא וודאי שאין חיסרון בפניה זו לשר המשקים.

ואם תשאל מדוע בכל זאת ישב עוד שנתיים? יש לומר, שהכל בכוונת מכון, לטובת יוסף הצדיק, שהרי אילו היה יוצא על ידי שר המשקים, היה יוצא באופן זה: שר המשקים היה פונה לפרעה ואומר לו, כשהייתי בבית הסוהר היה שם עבד, ואני רוצה אותו בשבילי שיעבוד עבודת עבד אצלי, ומה יועיל למלך בהיותו בבית האסורים, ומוטב שייצא ויחסוך את עלות אחזקתו בבית האסורים, שאין הצד שווה בנזק המלך, ונניח שפרעה היה נעתר לשר המשקים, וכהכרת טובה של יוסף על שחרורו מבית האסורים היה שר המשקים לוקח כעבד ויוסף היה מתרצה לכך כאות תודה על חסדו הגדול, ואם כן היה יוצא מן הפח אל הפחת. וממשיך להיות עבד לעבדים. ומה יועיל לו לצאת מבית האסורים לעבדות עולם? ומה גם שיתכן והיה משתעבד בו יותר מאשר בבית הסוהר.

לא כן, כעת שיוסף יצא על ידי החלומות שחלם פרעה, יוסף אינו חייב כלום לאף אחד, אלא אדרבא כולם חייבים לו, ואף שר המשקים לא הזכירו לטובה אלא הזכירו בלשון גנאי "ושם איתנו נער עברי" וכפירוש רש"י (בראשית פרק מא) "נער עברי עבד" - ארורים הרשעים שאין טובתם שלמה. מזכירו בלשון בזיון: ע"כ.

ועוד ששר המשקים הזכירו לטובתו, שסייע למלך, ועוד שחשש שיעשו בו ובחבריו כפי שמצינו אצל נבוכדנצר, שאמר לחכמי בבל שאם לא יפתרו את החלום אחת דתם למות (דניאל ב).

ולכן עשה הקב"ה שהישועה לא תבוא על ידי רשע זה, ולא יצטרך יוסף להכיר לו טובה על כך, וכאמור.

וגם יוסף לא סמך עליו, וכל מה שאמר לשר המשקים "כי אם זכרתי" היה לקיים מצוות השתדלות, אבל מצידו תלה כל בטחונו בה' יתברך, וזה מה שאמר המדרש "אשרי הגבר אשר יבטח בהשם" - זה יוסף. ובוה הודיע השי"ת לכל באי עולם שהישועה לא הגיעה מידו של שר המשקים אלא מיד השם יתברך.

וכוונת רז"ל "בשביל שאמר זכרתי והזכרתי נוספו לו ב' שנים" - אינו בתורת עונש, אלא שלא תתייחס פעולת ההטבה לשר המשקים, אלא להקב"ה. שהרי שר המשקים שכחו לגמרי כפי שהעידה התורה וההשגחה העליונה סיבבה לו את הישועה על ידי חלום פרעה ולטובתו של פרעה.

וזה כוונת המדרש "אשרי הגבר אשר יבטח בהשם" שצריך לדעת שמה שאדם עושה השתדלות, לא יעלה על לבו שמשם תבוא הישועה, אלא יחשוב שבהשתדלות זו בזה מקיים "בזעת אפך תאכל לחם", והישועה תגיע ממקום אחר.

וכבר משלו המושלים באדם שהיה רעב ללחם, ופנה לבקשת עזרה, אמרו לו העוברים ושבים, יש ברחוב פלוני יהודי שמכניס אורחים, סור לביתו, והוא ידאג לך לכל צרכיך. לרוע מזלו, הוא הגיע למקום ובטעות הקיש על דלת של אחד השכנים שהיה אדם רע וחסר לב, וכשפתח לו את הדלת שאל בעל הבית את העני מה אתה מבקש? השיב לו העני: רציתי לבקש מזון להשביע את רעבוני, כי שמעתי באומרים לי שיש כאן הכנסת אורחים שכל רעב ממנו יאכל, וכל צמא ממנו ישתה. השיב לו בעל הבית בכעס: וכי אתן לך מפיתי ושמיני חנם אין כסף? היישמע כדבר הזה, הלא אנוכי טורח ועמל על מזוני, ואקיים בעצמי "ועזבו לאחרים חילם"? אם הינך רוצה לסעוד את לבך, תעבוד אצלי בשדה מספר שעות ואתן לך סעודה דשינה וטובה. עבד העני בכל כוחו, עד לעתותי ערב. ואז אמר לו בעל הבית, בוא עימי ואתן לך סעודה דשנה כשכר פעולתך, לקחו בידו לבית שכנו ואמר לו: טול בסעודה זו, שכרך.

מיד כשנכנס, קיבלוהו בסבר פנים יפות, והאכילוהו והשקוהו בעין יפה, ובתוך כדי הסעודה, היה נאנח ודואב, ניגש אליו המארח ושאל אותו על מה אתה נאנח? השיב לו העני, לפי שטרחתי הרבה בשביל סעודה זו. אמר לו בעל הבית הלא כאן אני מכניס אורחים חנם אין כסף ואיך תאמר שטרחת על סעודה זו? כשסיפר לו המעשה, הבין בעל הבית את התרמית של שכנו הרע, ולא נותר לו אלא להצטער עם העני, על הרשת שפרס שכנו הרשע וצד בתוכה את העני לפי תומו..

הנמשל הוא: על האדם לדעת שכל השתדלות שיעשה לצורך פרנסתו וכדו' עליו לדעת שההשתדלות לא בהכרח קשורה לתוצאה, שהטורח וההשתדלות הוא על מנת לקיים "בזעת אפך תאכל לחם", והישועה תבוא מידו הפתוחה והרחבה בלי שום קשר להשתדלותו כלל. (מתוך הספר "וידבר משה").

זמני כניסת ויציאת השבת

פרשת
מקץ

זמני כניסת השבת בירושלים
(40 ד' לפני השקיעה)

הדלקת נרות	16:03
צאת השבת	17:19
ר"ת	17:57

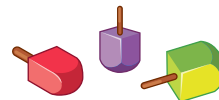
לרפואת הילד חיים שלמה

בן מלכה

לרפואת מיטל בת גלדיס
ולהצלחת בני משפחתה

לע"נ רבי משה

בן תמו זצ"ל

חידון לחנוכה

מה מכנה משותף בהלכות הדלקת נר חנוכה ונר שבת?

1. צריך להדליק רוב היוצא מהפתילה.
2. קטן לא מוציא ידי חובה.
3. (לש"ע) הדליק ושכח לברך, יכול לברך על נרות ההידור.
4. (לש"ע) הדלקה של אחד מבני הבית פוטרת את כולם.
5. אם יש לו רק נר אחד יכול לברך עליו.
6. אם אין לו כסף לקנות נר, צריך למכור כסותו לקיימם.
7. נשים חייבות.

באלו הלכות שונה נר שבת מחנוכה?

1. בשבת אפשר לצאת ידי חובה בהדלקת פנס (חשמל) ובחנוכה לא. (חזון עובדיה).
2. נר שבת אם כבה לפני כניסת שבת צריך לחזור להדליק, ונר חנוכה כבתה אינו זקוק לה.
3. נר חנוכה אסור להנות לאורה, אך מותר להנות מאור הנרות של שבת.

חידון לחנוכה לפי סדר א'-ב'

- א. צריך להשתתף בפרוטה.
- ב. מגזרות יוון.
- ג. מינימום גובה החנוכיה מהקרקע.
- ד. נהגו ליתן לילדים.
- ה. קוראים שמונה ימים עם ברכה.
- ו. השלם, הדלקת הנרות כל יום מוסיף ...
- ז. היום השמיני נקרא.
- ח. מדליקים אותה בחג.
- ט. צריך להדליק את החנוכיה ב... הסמוך לפתח.
- י. על ידה התחיל ניצחון המכבים.
- כ. משותף לחנוכה ושבת ימכור....
- ל. מגזרות יוון.
- מ. בבית המקדש היו מדליקים.
- נ. צריך להדליק בחג.
- ס. ממאכלי החג.
- ע. הוספה בתפילה ובברכת המזון.
- פ. מה מצאו המכבים שנעשה בו נס.
- צ. מנוסח 'על הניסים' מסרת וכו' ורשעים ביד....
- ק. אינו יכול לפטור את בני הבית בהדלקה.
- ר. משותף בין חנוכה לראש השנה.
- ש. נר שמותר להנות מאורו.
- ת. רצו היוונים להנחיל ליהודים ... יוון.
- א. אכסנאי ב. ברית ג. ג' טפחים ד. דמי חנוכה ה. הלל ו. והולך ז. זאת חנוכה
- ח. חנוכיה ט. טפח י. יהודית כ. כסותו ל. לימוד תורה מ. מנורה נ. נרות
- ס. סופגניה ע. על הניסים פ. פח שמן צ. צדיקים ק. קטן ר. ראש חודש ש. שמש
- ת. תרבות.

מעשה באיש דל ואביון, ולו אח מהעשירון העליון- עתיר נכסים, ומטבעות ממלאים לו את הכיסים. בנותיו של העני הגיעו לפרקן, רצה להשיאן, אך חסומות היו דרכן, כי כסף מנלן? עלי יהיו כולן? וירא כי לא יכול, כי לרש אין כל. ויגש אל האח, כי מסתמא כשאת צרתו לפניו ישטח, הוא את לבו יפתח.

אולם רעיונו כלל לא צלח, ויתנכר אליו האח. ויטען לתומו: כי לא יודע מי הוא זה, וכנראה הוא מדמיין או הוזה. והכביד את לבו, כי לב-אבן בקרבו. וישלחו חפוי ראש, כולו עצב ובוש.

מדי תקופה היה לעשיר דבר שבחובה- לבקר את אביו שהגיע לשיבה. והנה נכנס אל ביתו, כמשפטו וכחוקתו. פתח העשיר את פיו, ושאל בשלום אביו. מיד שאל האב מי הוא זה שבא לבקר, כי הוא אינו מכירו, ויען הבן כי הוא בשר מבשרו- ולו אח אחד ושניהם בניו, והוא אינו מתעתע בעיניו. ויען האב כי אכן לו בן עני, אם אתה הוא אחיו, אזי אתה בני...

כל שרוח הבריות הימנו נוחה, גם בעיני המקום יפה כוחה. ומצא חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם, ותהא דעתך מעורבת עם בשר ודם. כל שאהוב למטה בידוע שהוא גם למעלה אהוב ונחמד, כי כך זה נמדד ונאמד. ואם נתנהג כאחים נאמנים, אזי ינהג עמנו כבנים. ואין יום הכיפורים מכפר, עד שהיחס שלו עם הזולת ישתפר, לכך יוסף אומץ ויתגבר, להתפייס עם החבר, ואתו יסתדר, ובזכות זו נתהדר.

מילתא דבדיחותא

מסופר על הגר"ח קנייבסקי שחיתן נכד והביאו בדחן לשמח את הקהל בשבע ברכות, תוך כדי שהוא משמח הוא שואל את הרב כבוד הרב יש לי שאלה, מה הדין אם הכלה תעמוד להדליק נרות שבת, אבל היא תעשה את זה מול הראי, אז היא הדליקה נר אחד, ורואים כבר שניים, האם היא צריכה להדליק עוד נר או שזה מספיק? אמר לו הגר"ח קנייבסקי, אם היא עומדת מול הראי, אז יש שם שתי נשים, צריך ארבע נרות □

שבת חנוכה

תפילת מנחה של ערב שבת

יש להזהר להתפלל מנחה של ערב שבת של חנוכה ואח"כ להדליק נר חנוכה, מפני שתפילת מנחה מכוונת נגד תמיד של בין הערבים, ונר חנוכה הוא זכר לנס שנעשה בנרות המנורה הנדלקות אחר תמיד של בין הערבים (ברכ"י תרע"ט ב' בא"ח וישב אות כ, משנ"ב תרע"ט ס"ק ב). ואם אינו מוצא מנין לא יתפלל ביחידות בשביל כך אלא יתפלל מנחה לאחר ההדלקה (קיצור של"ה הלכות חנוכה, כה"ח תרע"א, עט' חזו"ע עמוד קעט).

סעודות שבת

יש להרבות בסעודות שבת של חנוכה יותר משאר שבתות, וכל שכן אם חל בו ראש חודש גם כן. (בא"ח וישב אות כח, כה"ח סימן תרע-יג).

חימום סופגניות בשבת

סופגניות המטוגגות בשמן ואחר הטיגון מזריקים לתוכן ריבה מותר לחממן בשבת ע"ג פלטה חשמלית דולקת, ואף אם הריבה תגיע לחום שהיד סולדת בו אין לחוש. מפני שרוב הסופגניה יבשה וכיון שרובו יבש אין שייך בו ביטול אחר ביטול. (חזו"ע עמוד ט). ויש לציין שלדעת פוסקי אשכנז אין להניח את הסופגניה על הפלטה בשבת משום 'מחיצה כמבשל' אלא יניח בהפסק כלי וכדו'.

נר חנוכה תחילה

בערב שבת מדליקים נר חנוכה תחילה ואחר כך נר שבת, (שו"ע תרע"א). כדי לצאת ידי הסוכרים שבהדלקת נרות שבת כבר קיבל שבת, ושוב לא יוכל להדליק נר חנוכה, ואף שרוב הפוסקים חולקים וסוכרים שקבלת שבת אינה תלויה בהדלקת הנר, מ"מ לכתחילה חוששים לשיטה זו (מ"ב סק"א). ואף כשהאשה מדליקה נר שבת והאיש מדליק נר חנוכה, מ"מ על פי הסוד יש להקדים את הדלקת נר חנוכה (כן איש חי וישב אות כ).

זמן ההדלקה

בערב שבת חנוכה יש להדליק נרות חנוכה כעשרים דקות לפני השקיעה, שגמר ההדלקה תהיה כרבע שעה לפני השקיעה. ואף הנוהגים תמיד לקבל שבת כארבעים דקות לפני השקיעה ידליקו בערב שבת מאוחר יותר, ויש להזהר ליתן שמן שידלק עד קרוב לשעה לאחר השקיעה (אור לציון ח"ד פמ"ג). באופן שנרות החנוכה יהיו דולקים במשך רבע שעה לפני השקיעה, ורבע שעה של בין השמשות, וחצי שעה אחר צאת הכוכבים, בסך הכל שעה אחת, ואם לא יהיו נרות החנוכה דולקים חצי שעה אחר צאת הכוכבים יש אומרים שלא יצא ידי חובתו, והברכות שבידך על הנרות הרי הן ברכות לבטלה, לכן יש להזהר מאוד בכל זה (חזון עובדיה חנוכה עמוד ע"א).

הבדלה

מדליקים נר חנוכה בבית הכנסת קודם ההבדלה (שו"ע תרפ"ב) ואף שמצות הבדלה תדירה מ"מ כל מה שנוכל לאחר לצאת מן השבת עדיף טפי, וגם בהדלקה ישתתפו כולם ויש בזה פרסומי ניסא. וכתב הרמ"א: וכל שכן בביתו שמדליק קודם נר חנוכה ואח"כ יעשה הבדלה, שהרי כבר הבדיל בבית הכנסת (רמ"א). והנה ה"ז ועוד כמה אחרונים חולקים על דינו של הרמ"א וסוכרים שמצות הבדלה קודמת לנר חנוכה משום דהיא תדירה.

ולהלכה כתב המשנ"ב (ס"ג) שבבית הכנסת אין לשנות את המנהג שנהגו בו ישראל, להדליק קודם ההבדלה. אך בבית דעביד כמר עביד, ודעביד כמר עביד: והנה החזון איש נהג להדליק נר חנוכה קודם הבדלה, ובסוף ימיו שינה מנהגו והבדיל תחילה. (גם אני אודך תשובות הגר"ח קניבסקי).

אולם דעת חכמי ספרד דטוב יותר להבדיל ואח"כ להדליק (כה"ח סק"ד בשם פוסקים רבים. חזון עובדיה עמוד קפ"ב, אור לציון ח"ד פמ"ג י').

זמן ההדלקה לנוהגים כר"ת

הנוהגים להוציא את השבת בזמן ר"ת אף במוצאי שבת זו ינהגו כן. (חזו"ע עמוד קפ"א אור לציון פמ"ג והוסיף שבכל אופן יש להזדרז בהדלקת הנרות במוצאי שבת שלא לאחר יותר את ההדלקה). אולם בספר הליכות שלמה הביא שאע"פ שבכל מוצאי שבת הגרש"ז אורבאך זצ"ל החמיר שלא להבדיל ולעשות מלאכה עד זמן צאת השבת לשיטת ר"ת, מ"מ במוצאי שבת של חנוכה דקדק להדליק נרות קודם זמן זה, הואיל ומעיקר הדין לא נהגין כר"ת וכן הורה לשואליו. עי"ש. אך בני ספרד שנקטו את סברת ר"ת מפני שכן הוא דעת מרן השו"ע, אין להקל בזה כלל (חזו"ע עמוד קפ"ב). וראה בספר בעתה אחישנה לגר"י יוסף שהציע שבמוצ"ש יתן לאשתו שלא שומרת על זמן ר"ת שתדליק במקומו (עמוד קטו). ולא נהגו כדבריו.

המתארח בשבת חנוכה

המתארח בשבת אצל אחרים ובמוצאי שבת מתכוון לחזור לביתו, אין לו להדליק נר חנוכה בבית המארח אלא ימתין וידליק כשיחזור לביתו (חזו"ע חנוכה עמוד קנה). ובספר שלמי תודה (חנוכה סי' כ"ג סק"ב) הביא מעשה רב על הגר"ח קנייבסקי שבהיותו בחור, למד בשיבת לומזא בפתח תקוה, ובשבת חנוכה בא לבקר אצל אביו בעל קהילות יעקב זצ"ל בבני ברק, ובמוצאי שבת כשעמד לחזור לישיבה בפתח תקוה. בא ושאל ל"החזון איש" מהו לעניין הדלקת נרות חנוכה? והשיבו שבערב שבת ידליק אצל האב, ובמוצאי שבת ידליק בישיבה בפתח תקוה. אמנם הוסיף הגר"ח שהוא רוצה להשתתף בבני ברק במוצאי שבת, ענה לו החזון איש שיעשה שליח בישיבה בפתח תקוה שידליק בעבורו בזמן.

אך לעומתם יש אומרים שהמתארח אצל חמיו או אצל אחרים בשבת חנוכה ומתכוון לחזור לביתו במוצאי שבת, עליו להדליק במקום שנתארח שם בשבת, מפני שזה נחשב כביתו עד שילך משם (סברת הגר"י קמינצקי בספר אמת ליעקב, וכ"כ הגרש"ז אורבך בספר הליכות שלמה עמוד רע"ט). ויש אומרים שאם הנסיעה תיקח כמה שעות ויעבור זמן ד"תכלה רגל מן השוק" עדיף שידליקו במקום ששבת מיד עם צאת השבת, כי יש סברא לומר שע"י שהייתם שם בשבת דינם כקבועים שם, ומיהו טוב יעשו אם ישארו לאכול שם סעודת מלוה מלכה (תשובות והנהגות ח"א סימן שצ"א).

המתארח במלון

המתארח במלון במקום שאין רשות להדליק בפתח, אלא על השולחן בלובי המלון, אסור להדליק בפתח בלא רשותם, דהוי גזל ולא יצא ידי חובה. וצריך לחפש מקום אחר להיות שם בימי החנוכה (אשרי האיש חנוכה עמוד רס"ג). ויש אומרים שאם אינו מדליק בחדרו, אלא בחדר אוכל, או בלובי, אינו יוצא ידי חובת הדלקה (אור לציון ח"ד פמ"ז תשובה ח).

הנותר מן השמן לאחר חנוכה

הנותר ביום השמיני של חנוכה מן השמן הצריך לשיעור ההדלקה, אין להשתמש בשמן לצורך חול, אלא עושה לו מדורה בפני עצמו, ושורפו, מפני שהוקצה למצותו (שו"ע סימן תרע"ז - א) ועי' משנ"ב ס"ק יח שהביא דעות שכל השמן שנתן בנר, נאסר הואיל והוקצה למצותו, אם לא שהתנה מתחילה שלא יאסור אלא כשיעור). וכן הדין בפתילות, שעושה להם מדורה ושורפן כדין הנותר מן השמן (חיי אדם כלל קנ"ד ס"א, קצושו"ע סימן קלט ס"כ).

אולם אם התנה בפירוש בשעה שנתן השמן והפתילות בנרות החנוכה, שאם יכבו הנרות אפילו באמצע שיעור הדלקת הנרות (כלומר, בתוך חצי שעה), יוכל ליהנות מהן, שפיר דמי, ואין צריך לשרוף הנותר ביום השמיני. אך כל זה בשמן שנשארו בכוסיות ההדלקה, אך אם נותר שמן בבקבוק שקנאו לצורך הדלקת "נרות חנוכה", ואחר שהדליק מן השמן כל ימי חנוכה, נשאר שמן בבקבוק, אין השמן הנותר נאסר, כדין מותר השמן שבנר החנוכה, ומותר להשתמש בו לכל צרכיו, דהזמנה לאו מילתא היא (כ"כ בשו"ת בארות המים (סי' כז), וכן מבואר במג"א (סי' תרע"ג סק"ח). בה"ל ד"ה הצריך).

חינוך אפשר לתת לו להדליק נר חנוכה בבית הכנסת?

תשובה: הנה מרן השו"ע (סימן תרע"א סעיף ז') פסק "דמדליקין נרות חנוכה בבית הכנסת ומברכין משום פירסומי ניסא". ונאמרו בזה מספר טעמים למנהג זה הריטב"א כתב דנהגו להדליק בבתי כנסיות כדי לפרסם את הנס ברבים. ובסוף סימן תרע"א כתב הב"י וכך כתבו הכל בו והלבוש שתיקנו להדליק נר בבית הכנסת מפני האורחים שאין להם בית להדליק בו.

וא"כ בנדון דידן לגבי קטן שהגיע לגיל חינוך ורוצים לכבדו שידליק בבית הכנסת -

אם מטעמי פרסומי ניסא לפי דעת הריטב"א פשוט שמותר. שהרי אף בבית יכול קטן שהגיע לחינוך להדליק ולהוציא אחרים ידי חובתם, כמבואר בשו"ע בסימן תרע"ה סעיף ג' בשם יש מי שאומר והוא דעת העיטור וכך פסק בשו"ת זבחי צדק (ח"ג סי' מא) ומיהו לטעם השני שהבאנו שמדליקין משום האורחים בביכנ"ס נראה שאין להתיר לקטן להדליק נרות חנוכה. ומה שפסק הזבחי צדק דאפשר לקטן לברך בביכנ"ס היות והטעם של האורחים בביכנ"ס אינו מצוי בימינו והטעם של פירסומי ניסא הוא העיקר וכ"כ הגאון מהר"י נגאר בספר מועדי ה'. וכן פסק מרן הרשל"צ יצחק יוסף שליט"א. ומיהו כתב דרך בדיעבד שפיר דמי להוציא מפסיקתו של הרב יוסף שלום אלישיב דכתב דקטן

שהדליק בביכנ"ס חייבים לכבות את הנרות ולחזור ולהדליקם בברכה הן לטעם הלבוש דלעיל והן לטעם משום פרסומי ניסא משום שאין מעשה קטן כלום. ועוד ראינו שהגר"ש וואזנר (בית הלוי ח"י) דאסר ג"כ מצד שאין זה כבוד הציבור. ומיהו בעל ה"ילקוט יוסף" אומר דראינו בשו"ת אז נדברו (ח"ד סימן לז) שהרי אמרו במגילה (דף כג) הכל עולים למנין שבעה ואפילו אשה וקטן. אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא מפני כבוד הציבור שמע מינה שאין לחוש לקטן מפני כבוד הציבור.

וא"כ יוצא מכל האמור לעיל: לדעת הספרדים אפשר לתת לקטן להדליק נרות חנוכה בבית הכנסת ולאחינו האשכנזים אין לאפשר לקטן להדליק נרות בבית הכנסת.

במסירות נפש פירורי מרגרינה, ושמרו אותם עבור הדלקת נרות החנוכה.

ופתילות מאין? חיש קל נשלפו חוטים מבגדי המחנה הבלואים שעטפו את גופם, עבור התקנת הפתילות, לשם מצוות הדלקת נרות חנוכה.

כשהגיע ליל ראשון של חנוכה, זכו היהודים במחנה להדליק נרות חנוכה כמצוותם, הרבי זיע"א העלה את השלהבות ברטט של קדושה, שמחה עצומה הציפה את הלבבות.

ומספר הרבי: באחד הלילות הבאים, אחזה אש הנרות בצריף כולו, והתלקחה שריפה גדולה. מיד באו הרשעים לחקור ולדרוש מה היה שורש המאורע, ועל מעשה כזה - להדליק אש במחנה-היו ממיתים תיכף ומיד את האיש שהעז לעשותו. ואף על פי כן לא עזבונו חסדיו יתברך שמו, וניצלנו מידיהם.

ובסיום הדברים הוסיף הרבי בהתרגשות גדולה: "אפילו אודה לה' כל ימי חיי, בימים וגם בלילות, לא אצא ידי חובתי, להודות לאלוקים על שזכיתי אז תחת שלטון הרשעים, לקיים את המצווה כראוי ולהדליק נר חנוכה כהלכתו, ולא זו בלבד אלא שיצאתי משם חי וקיים חרף הסכנה הגדולה שריחפה אז על ראשי."

בהתקרב ימי החנוכה, הזדמן לרבי לעבוד במחסן העצים של המחנה. הוא ניצל את הזמנות פז זו, שהתגלגלה לידי מהשמים, ובסיועם של עוד כמה יהודים התקין בסתר מנורה של עץ.

אולם כיצד ישיגו שמן להדלקה? גם לזאת מצאו פתרון. מידי פעם היו היהודים מקבלים

הרבי מצאנו קלויזנבורג זצ"ל

מרגרינה בקצבה. כל פירור של מרגרינה הוא סם חיים, תוספת נחוצה של אנרגיה לגוף התשוש. אך בימי החנוכה כל פירור של מרגרינה הוא סם חיים לנשמה, תוספת אדירה של אנרגיה לנפש היהודית, שכן ממנו אפשר להתיר מעט שמן להדלקת נר חנוכה, ואכן יהודים רבים מן המחנה הפרישו

סיפור לחנוכה
נרות חנוכה בשואה

בשואה הנוראה, חפצו צוררי ישראל לכלות את העם היהודי. אולם גם בחושך הנורא של גיא הצלמוות הגרמני עלו ניצוצות של גבורה ומסירות נפש לקיום המצוות, האירו באור יקרות, והוכיחו את גבורתו וחוסנו הפנימי של עם ישראל, ששום צורר אינו יכול לו.

וכך מספרים החסידים אודות הדלקת נרות של הרבי הקדוש מצאנו וחסידיו, במחנה העבודה מיהרלדארף חנוכה תש"ה:

היהודים השבורים והרצוצים במחנה לא ידעו באיזה יום בשבוע יחול בדיוק יום ראשון של חנוכה.

לוח השנה העברי לא היה בידם, והם היו מנותקים מכל וכל. הלכו איפה אל הרבי מצאנו זיע"א והוא התיישב מיד בצריפו עם גזיר פחם בידו האחת, ששימש לו במקום עיפרון, ועם קרעי נייר של שק מלט בידו השנייה, והתחיל לרשום עליהם מספרים ולחשב חשבונות על פי הזיכרון, עד שחישב בבירור באיזה יום בשבוע יחול כ"ה בכסלו.